

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 3 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—, $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—, $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (insertate) uredništvo in upravnštvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravnštvo je v Ptuj v gledališkem posloppju. — Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vposlati.

Štev. 2.

V Ptuj v nedeljo dne 25. januarja 1903.

IV. letnik.

Slovenski narodni voditelji.

Narod ali ljudstvo je skupina ljudij, ki govori eden in isti jezik. Zato imamo slovenski, nemški, hrvatski narod in druge.

Narodnjaki so tisti ljudje, ki iz srca ljubijo ljudstvo ali rod, k kateremu spadajo sami. Pravi narodnjak ali rodoljub bode z vsemi močmi delal za srečo celega naroda, toraj tudi za kmeta!

Na svetu pa je veliko ljudstev in jedno ljudstvo je od drugega odvisno! Naroda, ki bi živel sam za sebe, ne najdeš na celi božji zemlji.

Zato ne bode pravi narodnjak šuntal svojih ljudi na sosednji narod, ker s hujskanjem bi obema le škodoval! Vsakdor, ki ljubi svoj rod, bode deloval na to, da živi z drugimi v lepi jedinosti, zakaj le na podlagi spoštovanja in ljubezni je mogoče doseči, da živijo sosedi mirno med seboj, da eden drugega podpirajo.

Tudi slovenski narod živi med drugimi narodi, a glej jih no, njegove voditelje! Ali ti zares skrbiš za spoštovanje, za ljubezen med sosedi? Žalibog, da ne.

Voditelji slovenskega naroda vedno vpijejo: „Bodimo narodni! Ljubimo naš narod!“, a tega pa ne storijo, da bi ljudstvu koristili, oni naravnost škodujejo ljudstvu, ker ga hujskajo zoper sosedne narode in to le zaradi tega, da lahko potem tebe slovenski kmet, še delj časa na razne načine izkoriščajo.

Ako ne verjameš, pa se ozri malo okoli sebe!

Povsod, kjer je kakšna važnejša častna služba, našel jo bodeš v rokah tistih, kateri so žalibog voditelji slovenskega roda. Tvoji poslanci so večinoma sami duhovniki in dohtarji in njih podrepniki, v po-

sojilnicah in političnih društvih gospodarijo zopet le mašniki in odvetniki, v okrajnih odborih se poleg nekaj slepo ubogajočih kmetov šopirijo zopet le advokati in fajmoštri in na županski stolec sme se malone povsod sestiti samo le kak ponižen farovski podrepnik! Koliko boja je po nekod treba, če hočejo kmeti voliti razne odbore po svoji volji!

Da gledajo voditelji slovenskega roda in njihovi agitatorji le preradi na svojo korist, da je njim sreča ljudstva, toraj naroda, le deveta briga in da jim priprosti ljudje niso mili bratje in drage sestre, temveč le molzne krave in lestve (lojtre), po katerih se lahko spleza na visoka in častna mesta, to je pač že davno vsak uvidel, kateri je te voditelje slovenskega roda opazoval.

V dokaz si pogledjmo narodnost teh voditeljev bolj natanko.

Za voditelje ljudstva v posvetnih zadevah hoče veljati veliki del duhovščine. Ker nima od nikogar te pravice — ne od Boga, pa tudi ne od cesarja — mora si pomagati z lažmi in s strašilom. Duhovniki toraj kličejo, bodite narodni, držite z nami, ne berite naprednih listov, ker je vera z narodnostjo vred v nevarnosti!

Ljudstvo sicer nekaj časa prav debelo gleda, potem pa navadno žalibog tem kričačem verjame. A ne verjelo bi svojim izkoriščevalcem, ako bi znalo, kaki narodnjaki so duhovniški politiki.

Preiščimo sedaj narodno srce teh voditeljev slovenskega naroda!

Dokler so bili duhovniki odgovorni za ljudske šole, bile so iste popolnoma nemške. Tedaj so toraj dobro vedeli, da si mora premnogo naših otrok iskati hrupa po tujih krajih in da je zato zelo potrebno,

naučiti se razun materinega jezika še kakšen drug jezik. To so bili duhovniki davnih boljših časov! A dandanes pa hujskajo ti voditelji slovenskega roda proti nemškemu poduku. In zakaj? Največ za to, da bi bili kmetje s šolami nezadovoljni, češ da se njihovi otroci premalo za življenje naučijo. To nezadovoljnost klerikalci pri volitvah pametno izkoriščajo, ker jezen človek raji posluša in uboga podpihovalca, kakor pa zadovoljen. Zoper nemški poduk so pa tudi zavoljo tega, da ne odide preveč ljudi z doma, kajti kjer je mnogo ljudi in malo zasluška, tam nastane veliko uboštvo; a kjer je siromaštvo, tam imajo klerikalci vsled nezadovoljnosti ljudstva lahko, prelehko delo.

Da ti krogi, toraj duhovniški voditelji slovenskega naroda prav dobro vejo, kako potreben je nemški poduk, dokazujejo nam najbolj nemške samostanske šole v slovenskih krajih. V teh nemških šolah ni slovenska mladina v nevarnosti, da se ponemči, ker no, ker pošiljajo v nje le bogataši svoje otroke.

Ako bi pa ubožen kmetič, ali siromašen obrtnik rad, da se njegovi otroci v šoli vsaj toliko nemščine naučijo, da si ložje poiščejo kruha, potem se vzdignejo vsi ti „narodnjaki“, vsi ti voditelji, ter ga zasramujejo. Toda zbadanje teh voditeljev, dragi kmet, te naj nikdar ne moti. Pokažite jim vrata, za boljšo prihodnost svojih otrok pa skrbite po lastnem prepričanju, saj morate tudi iz lastnega žepa za šole plačevati.

Poslanci, katere voli naše ljudstvo na priganjanje od strani duhovščine, so na Dunaju v zvezi in v prijateljstvu s klerikalci, kateri so v narodnih zadevah ravno takšni, kakor naši klerikalci, kateri skrbe samo za svoj žep.

Če se nabere v kakšnem kloštru preveč nun in že več ne vejo, kam ž njimi, tedaj začnejo vsi klerikalni voditelji naroda navadno vpiti: „Rodoljubi, naši otroci ob nemški meji se bodejo v šoli ponemčili. Ljudje božji, naša kri, naš up, naše najdražje, je v grozni nevarnosti! Zato se vzdramite in vstanite preljubi Slovenci! Darujte, kolikor kdo more, da rešimo svojo deco!“ Denar se začne zbirati in čez malo časa se kupi kaka stara ali pa se sezida kaka nova grajščina, v katero se naselijo nune. Klerikalci se smeji, ker so dobili nov kloster zastonj, ubogi kmet pa mora potem skrbeti namesto za jedno, kar za dve šoli. Pa kaj briga to te narodnjake, kaj te voditelje slovenskega naroda, ker jih to nič ne boli. Dragi nam kmet, toraj ti vidiš, da ni pretila slovenskim otrokom nesreča od Nemcev, temveč ti voditelji, ti narodnjaki so potrebovali nov in cen samostan (kloster).

Mnogo je mladih duhovnikov, ki so bojeviti narodni kričachi in priganjači, a to seveda samo zato, da pridejo ložje na — mastne fare. S svojimi govori namreč opozarjajo svoje predstojnike na sebe, in ti jim priskrbijo dobro plačilo.

In tako bi Vam danes lahko pokazali in naštel še mnogo velikih peg in lis na narodni črni suknji naše politikujoče duhovščine.

Potipljimo narodno žilo posvetnim „rodoljubom“ in voditeljem slovenskega naroda. Po njihovem kričanju in hujskanju bi moral človek soditi, da se bolj bojijo Nemcev in nemškega jezika, kakor vrag križa, in da znajo njihovi otroci le slovenski jezik. Toda temu ni tako! Oni se med seboj prav radi po nemškem pogovarjajo, jemljejo denar in blago ravno tako radi od Nemcev, kakor od Slovencev in čujte kmetje — njihovi otroci govorijo večinoma nemški jezik gladkejše, nego materni, pogosto se celo prigodi, da deca takih kričachev sploh slovenskega jezika ne zna! In če bi kedo tem gospodom rekel, da so nemškutarji in narodni izdajalci, ker dajo svoje otroke tudi nemščine učiti, bodejo se nad njim zadrli: „Neumnež, ali si zares tako proketo zabit, da ne spoznaš, da mora naša mladina tudi nemško znati, ako hoče v življenju dobro shajati!“ A ravno ti kričachi imajo za izdajalca vsakega ubožnega kmeta in siromaškega delavca, čegar otroci se morajo podati v svet s trebihom za kruhom, če prosi za nemški poduk.

Se takemu počenjanju pravi, narod ljubiti? Ne, nikdar ne!

Izmed posvetnih narodnjakov in voditeljev slovenskega naroda so najbolj glasni slovenski odvetniki ali dohtarji. In to je seveda umljivo, saj imajo ti najlepšo priložnost, kazati ljudstvu svoje dobro namazane jezike in ga tako vabiti v svoje kancelije. Ljudje letajo potem trumoma k njim, ker upajo od njih pri zavutih pravadah boljšo pomoč, kakor od mirnih odvetnikov, ki ne ponujajo povsod, kakor ogerski židi, preležanega svojega blaga.

Kadar si ti voditelji služijo s pomočjo nemškega jezika obilne groše, tedaj jim je seveda narod deveta briga.

Ako toraj ti voditelji niso nemčurji in izdajalci slovenskega naroda, ker pustijo svojo mladino poučevati v nemškem jeziku in ker tudi sami skoraj samo po nemško govorijo, tedaj se tudi ubogemu kmetu ne sme braniti, ako živi s svojimi drugojezičnimi sosedi v krščanski ljubezni; ne sme se mu braniti, ako zahteva za svoje otroke nekaj nemškega poduka, saj ga bodejo v svetu bolj krvavo rabili, nego — bogata gospodska deca teh širokoustnih voditeljev slovenskega naroda.

Iz teh vrst se pač lahko sprevidi, da je marsikateri narodnjak in voditelj slovenskega ljudstva podoban onemu debelemu možu, ki sedi pri bogato obloženi mizi, si gladi z roko široki in mehki trebuh, da glasno žvenkeče težka zlata verižica, ter pravi: „Skrbimo za svojo domovino.“

Mi pa vam svetujemo, dragi kmetje, posnemajte malo te vaše voditelje. Ne bode vam gotovo žal! Ako hočete delati po njihovem vzgledu, ne bode se Vam na tem svetu slabo godilo. Po tolstem trebuhu se sicer ne bode morda nikdar mogli gladiti, ker ste preveč zdelani in preslabo rejeni, pa pomislite vendar le sledeče: Kar smejo delati voditelji slovenskega naroda, to smem delati tudi jaz slovenski kmet, ker

sem tudi jaz prost človek, kakor so moji voditelji in nisem in nočem nadalje biti farško-dohatarski sužnjik. Ako niso odvetniki, duhovniki, i. t. d. sploh voditelji slovenskega naroda izdajalci naroda, ker se v nemškem jeziku pogovarjajo, se tudi meni in moji deci ne sme braniti, ako želim, da zna ona nemški. Ako niso bogati slovenski gospodje „nemškutarki Judeži“, ker dajo svoje otroke nemščine učiti, če prav imajo toliko premoženja, da bi njihovim potomcem ne bilo treba iti v daljne kraje po trohico kruha, tedaj tudi mene ne sme nihče zasramovati, ako zahtevam, da se naj moja deca v šoli tudi nemškega jezika uči, ker skoraj polovica mojih otrok mora iti služiti in delati v nemška mesta, v nemške rudokope in nemške dežele, in ker je po postavi naloga ljudske šole, pripravljati ljudstvo za življenje.

Kmetje, odprite vendar enkrat oči, pogledajte, kaka je večina vaših voditeljev, kateri so že davno odprli svoje oči, a ne za vas, temveč za — sebe!!!

Našim kmetom.

(Dalje.)

Ne preteče ne teden na Spodnjem Stajerskem, da se nebi v tem ali onem časopisu bralo, češ fantje so se stekli po noči in ta ali oni je potegnil iz žepa nož in je pičil svojega nasprotnika tako, da je ta par trenutkov pozneje umrl. Dragi mi kmetje, pač v vsaki veči vasi ve ta ali oni povedati o takem ponočnem dogodku.

Od česar pa vendar to izhaja? Kako je vendarle mogoče, da človek ne pomisli, kaj dela, ko povzdigne z nožem oboroženo roko, proti drugemu človeškemu bitju, proti bitju, katero ravno tako misli in čuti kakor on, in katero ni ničesar družega zakrivilo, kakor samo to, da je prišlo iz soseske vasi v njegovo vas.

Dragi fant, ako ti pobiješ tvojega tekmeča, ker se bojiš, da bi ti prevzel tvojo ljubico, potem s tem pač nisi za sebe ničesar dosegel. Ako te dekle ne mara, no, pa jo pusti in si poišči drugo, bodi pa prepričan, da te potem, ko se bode po fari zvedelo, da si tega ali onega pobil, ali pa celo z nožem pičil, dekle gotovo ne bode raji imelo, ker si bode mislilo, takega človeka, kateri je družega tako neusmiljeno naklestil, nočem imeti. Danes ali jutri bodem dobila, ako postanem njegova žena, tudi jaz prav poštene batine.

Ako pa si celo rabil nož proti tvojemu nasprotniku, tedaj si ga gotovo tudi težko ranil, ali morda celo umoril. Da te v tem slučaju ne bode nobeno pošteno dekle hotelo imeti, o tem si gotovo dovolj sam prepričan! Za ta tvoj zločin bodeš gotovo zaprt in fanta pa, ki se vlačí po kajhah, tega gotovo nihče, tudi pošteno dekle ne mara.

Da pa odgovorim na vprašanja od koder te vse surovosti, vsi ti zločini izhajajo, hočem vam dragi kmetje povedati to le: Vzrok vseh teh zločinov je iskati v odgoji naše mladine. Še nigdar nisem

slišal, da bi bil sin poštene kmečke hiše, v kateri se večkrat moli, kakor pa preklinja, kaj takega učinil! Otrok pa, posebno fant, kateri sliši že od malih nog samo kletvico, otrok, kateri morda vidi, kako se tepeta oče in mati, otrok kateremu se vcepi že v mlado dušo surovost, ta otrok seveda tudi ne bode poznej, ko bode zrastel iz njega fant ali pabar nikdar dolgo mislil, temveč on bode tudi udaril po svojem nasprotniku, potegnil bode nož in ga bode zabodel!

Žalibog je dandanes navada, da se na primer pogovarjajo že odrastli hlapci, navadno pri kosilu, ali pa pri kakem drugem počitku o vsem tistem, kar so doživeli — rečimo poprejšno noč. Ta se hvali, kako je bil močen, da je nagnal dva ali celo morda tri druge svoje nasprotnike, drugi pa reče in vsklikne: „Ta lump jih je nocoj pošteno dobil, tako sem ga natepel da je obležal!“ In glejte kmetje, to je veliki pogrešek! Na prostega navadnega človeka pač bolj upliva telesna, kakor duševna moč! In ako se o katerem fantu, rečimo hlapcu v fari vè, da je jako močan, potem ga občudujejo drugi. Občudujejo pa ga seveda tudi, ako na primer pravi, kakor sem že omenil, da se mu je posrečilo tega ali onega, ali celo več nasprotnikov nabiti. In deca pa, posebno fantje, kateri to občudovanje vidijo, katerim se vtisne v mlado njihovo dušo ta baharija, to občudovanje, si želijo biti temu hlapcu, katerega takorekoč spoštujejo vsi drugi hlapci — enaki. Zato se ravno tako poskušajo tudi sami, posebno na potu v šolo ali pa iz šole domov. Ker ta ali oni vidi, da je zares bolj močan, kakor njegov nasprotnik, si še to boljše zapomni. Leta pretečejo hitro. Iz malega dečka je zrastel krepek fant in mladenič. Da ta ne bode pustil boje, kateri se je že od mladosti navadil, je popolnoma umevno. Iz mladeniča postane, ker je slučajno našel zares družega, kateri je močnejši, kakor on sam, — razbojnik, kateri vendar le hoče biti po navadi močnejši, kakor njegov tekmeč, in kateri, samo radi tega, da bito dosegel, seže v žep po nož in svojega nasprotnika ž njim piči. Da tu in tam piči malo preveč globoko, da se nasprotnik potem zgrudi mrtev na tla, to je samoumevno!

Dragi mi kmetje, ne pustite vašim hlapcem, da bi se pred deco pogovarjali o svojih ponočnih dogodbah, sploh pa svetujem vsakemu poštenemu gospodarju, da takega hlapca, kateri po noči hodi okoli, takoj od hrama spravi. Bolje je prej, kakor pa slej! Dragi gospodar, prisili tvojega sina da bode moral tako dolgo, dokler ne dosluži vojaščine spati v hiši, toraj poleg tebe, in videl bodeš, da ne bode nikdar nikogar po noči natepel, videl bodeš, da bode enkrat, kakor si ti sam, tudi on pameten in priden gospodar, pošten in obče spoštovan kmet!

Draga gospodinja! Hočem ti povedati nekaj, kar sicer sama veš, a prosim te, da mi ostre besede ne zameriš. Pomni, pri kateri hiši imajo psico, tam se zbirajo navadno psi in se tudi zobjejo. — Mislim, da me razumeš? — Draga mi, spi poleg tvoje hčerke, dokler se ta ne bode omožila, in videla bodeš, da se ne bode nikdar od tvoje hčerke slišalo, da je radi